

Helsingin kaupunki
Sosiaali- ja terveysvirasto
Vammaistyö
Omaishoidon tuki

Alle 18-vuotiaiden hoidon tarpeen arviointi

Arvioinnissa hoidon/huolenpidon tarvetta verrataan vastaavan ikäisen vammattoman ja/tai terveen lapsen/nuoren hoidon/huolenpidon tarpeeseen.

Lapsen nimi	Syntymäaika
Päivämäärä	Pisteet /47p

Valitaan perheen tilannetta parhaiten kuvaava kohta. Tarvittaessa käytetään hyväksi avoimia vastauksia.

1. KOMMUNIKOINTI, VUOROVAIKUTUS JA ITSENSÄ ILMAISEMINEN

0p. Ymmärtää puhetta, eleitä ja ilmaisuja hyvin. Ilmaisee itseään tarkoituksenmukaisesti ja merkityksellisesti arkipäivän tilanteissa.

1p. Ymmärtää puhetta, eleitä tai ilmaisuja melko hyvin. Puheen- ja kielenkehitys on viiveistä. Ilmaisee itseään jonkin verran tarkoituksenmukaisesti ja merkityksellisesti, mutta ilmaisussa on puutteita.

2p Ymmärtää tilannesidonnaista puhetta, selkeitä, yksinkertaisia ohjeita, eleitä tai ilmaisuja jonkin verran, mutta ymmärtämisessä selviä ongelmia. Ilmaisee itseään harvoin tarkoituksenmukaisesti ja merkityksellisesti tai tarvitsee puhetta tukevia kommunikaatiomenetelmiä, tarvitsee vanhemman tukea.

3p Ymmärtää harvoin ympäristön tapahtumia. Tarvitsee aina toisen henkilön läsnäolon ja apua kommunikointiin. Käytetään aina korvaavia kommunikaatiomenetelmiä. Vanhemmalla täytyy olla kommunikaation tuen erityisosaamista.

4p Ei juuri koskaan pysty ilmaisemaan itseään tarkoituksenmukaisesti ja merkityksellisesti. Vastavuoroinen kommunikointi ainoastaan esim. itkun tai ääntelyn avulla tai ei pysty viestimään asioita oikealla tavalla, ei ole keinoja ilmaista kielteisiä tuntemuksia.

Lisätietoja:

* Esim. 2 –vuotias tuntee 250 merkityksellistä sanaa ja käyttää pidempiä ilmaisuja kuin yksi sana.

*Esim. 6 –vuotiaana puhe on jo kertovaa puhetta. Ei juurikaan äännevirheitä puheessa.

*Esim. murrosikä

Linkit [*https://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/](https://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/)

*neuvola linkki [tässä](#)

Muut kun em. kommunikointiin, vuorovaikutukseen ja itseilmaisemiseen liittyvät hoitoa ja/tai huolenpitoa edellyttävät puutteet:

2. SOSIAALINEN SELVIYTYMINEN

0p. Sosiaaliset hyvät/ikätasoiset taidot

1p. Jonkin verran ohjattava tai tuettava; käytös on esim. omaehtoista tai vetäytyvää/eristäytyvää.

2p. Ei selviydy sosiaalisista tilanteista yksin tai ripustautuu muihin, käyttäytyminen voi olla ylikorostuneen sosiaalista. Ajoittain jumiutuvaa, oman toiminnan ohjaus puutteellista, siirtymätilanteet vaikeita. Tarvitsee vanhemman läsnäoloa ja huolenpitoa-

3p Keskittymis- ja empatiakyvyttömyyttä, ylivilkkautta, vetäytymistä, oman toiminnan ohjauksen puutetta, vaikeaa jumiutumista. Tarvitsee vanhemman läsnäoloa ja huolenpitoa.

4p. Arvaamaton, uhmakas tai aggressiivinen muita kohtaan. Tunteiden hallinta on vaikeaa eikä kestä pettymyksiä. Ei tule toimeen toisten kanssa tai ei kykene yhteistyöhön. Vahvaa vetäytymistä tai oman toiminnan ohjausta ei ole, omissa maailmoissaan. Jatkuva vanhemman huolenpidon, ohjauksen ja valvonnan tarve.

Muut kun em. sosiaalseen selviytymiseen liittyvät hoitoa ja/tai huolenpitoa edellyttävät puutteet:

Lisätietoja: neuvola ja mll –linkit

3. MERKITTÄVÄT AISTIPOIKKEAVUUDET (KUULO, NÄKÖ, HAJU, MAKU JA TUNTO)

0p. Ei ole aistipoikkeavuuksia.

1p. Todettu yksi merkittävä aistipoikkeavuus esim. kuulo-tai näkövamma, joka ei ole kokonaan apuvälineillä korjattavissa.

2p. Vähintään kaksi vaikeaa aistipoikkeavuutta, jotka aiheuttavat avun tarvetta päivittäin tai paljon pieniä aistipoikkeavuuksia, jotka yhdessä vaativat omaishoitajalta valvontaa ja tukea. Vaihtoehtoiset kommunikaatiomenetelmät käytössä.

3p. Monia aistipoikkeavuuksia, jotka vaikuttavat elämään voimakkaasti ja vaativat vanhemmilta ennakointia ja erityisjärjestelyitä arjen tilanteissa. Vaihtoehtoiset kommunikaatiomenetelmät käytössä.

Muut kun em. hoitoa ja/tai huolenpitoa edellyttävät aistipoikkeamat:

Lisätietoa: neuvola ja mll –linkki

4. ITSESÄÄTELY

Käytös- ja tunnehäiriöt todettu lääkärinlausunnossa tai vastaavassa esim. terapeutin kirjoittamassa lausunnossa.

0p. Käyttäytymisen hallinta, mielialat ja tunteet ennustettavissa olevia

1p. Käyttäytymisen hallinta, mielialat ja tunteet useimmiten ennustettavissa olevia, kuitenkin voi esiintyä ajoittain voimakkaita reaktioita kun tilanne, ihmiset tai rutiinit muuttuvat. Tarvitsee vanhemman läsnäoloa. Vaatii vanhemman suostuttelua.

2p. Käyttäytymisen hallinta, mielialat ja tunteet ovat vaihtelevasti ennustettavissa olevia, reaktiot ovat useimmiten voimakkaita (esim. levottomuutta, uhmakuutta, pelkotiloja, keskittymisvaikeuksia, impulsiivisuutta). Vaatii vanhemman tukea arjen jäsentämiseen ja usein tilanteiden ennakointia.

3p. Käyttäytymisen hallinta, mielialat ja tunteet ovat vaikeasti ennustettavissa olevia, reaktiot ovat useimmiten voimakkaita (runsaasti levottomuutta, uhmakuutta, pelkotiloja, keskittymisvaikeuksia, impulsiivisuutta, joka johtaa vaaratilanteisiin). Vaatii vahvaa vanhemman tukea arjen jäsentämiseen ja usein tilanteiden ennakointia.

4p. Käyttäytymisen hallinta, mielialat ja tunteet harvoin ennustettavissa olevia, käyttäytyminen useimmiten impulsiivista ja/tai aggressiivista, voi esiintyä itsetuhoisuutta. Vanhemman läsnäolo, apu/huolenpito, tilanteiden ennakointi ja tuki aina välttämätöntä.

Muut kun em. hoitoa ja/tai huolenpitoa edellyttävät käytös – ja tunnehäiriöt:

Lisätietoja: neuvola ja mll –linkit

Neuvolan linkki 3 – ja 4 –vuotiskontrollit/6 –vuotistarkastus, jossa arvioidaan koulukypsyys
Murrosikä

5. LIIKUNTAKYKY

0p. Liikkuminen ikätason mukaista

1p. Tarvitsee huolenpitoa jonkin verran ja/tai liikkumisen apuvälineitä on tai itsenäinen pyörätuolin tai dallarin käyttäjä/kävely kömpelöä/kaatuilevaa

2p. Tarvitsee huolenpitoa ja erityisjärjestelyjä esim. nostettava pyörätuoliin, jota saattaa käyttää itsenäisesti, lapsella on esim. esim. ataksiaa ja tasapainohäiriöitä tai häntä pitää kantaa, tarvitsee vanhemman läsnäoloa ja apua

3p. täysin autettava vaikeasti liikuntavammainen, tarvitsee aina vanhemman apua liikkumiseensa apuvälineestä huolimatta

Muut kun em. hoitoa ja/tai huolenpitoa edellyttävät liikuntakykyyn vaikuttavat tekijät:

Lisätietoja: neuvolasivut

*Esim. 1 -1,5 vuotiaalta tarkistetaan neuvolassa kävely.

6. LAPSEN/NUOREN OMATOIMISUUS JA AVUN TARVE (perustarpeet)

(verrataan vammattomaan ja/tai terveeseen saman ikäiseen)

Pisteet	0 p	1 p	2p	3p
	Selviää ilman apua henkilökohtaisista tarpeistaan ikätasoisesti	Tarvitsee jonkin verran toisen henkilön apua selvitäkseen päivittäisistä tarpeistaan	Tarvitsee paljon toisen henkilön apua selvitäkseen päivittäisissä tarpeistaan	On täysin autettava kaikissa päivittäisissä tarpeissaan
	Peseytyminen			
	Pukeutuminen			
	Syöminen			
	Wc-toiminnot			

Läsnäololla tarkoitetaan tässä, että vanhemman paikkallaolo on tarpeen että toiminto onnistuu

Peseytyminen ikätoveriin verrattuna, tarvitsee jonkin verran huolenpitoa

1p: vaatii **aina** vanhemman **läsnäolon** vaikka selviytyisi peseytymisestä

2p: tarvitsee **läsnäolon lisäksi apua** peseytymiseensä

3p: **täysin autettava**

Pukeutuminen

1p: jonkin verran vanhemman huolenpitoa: vaatii **aina vanhemman läsnäolon** vaikka selviytyisi pukeutumisesta (esim. sään mukainen vaatetus)

2p: tarvitsee paljon vanhemman huolenpitoa: **tarvitsee läsnäolon lisäksi apua** pukeutumisessa

3p: **täysin puettava**

*Esim. 3 –vuotias riisuu ja pukeutuu osittain itse

*Esim. 1-2 luokkalainen osaa yleensä jo sitoa kengännauhat ja käyttää vetoketjua. nauhat ja vetoketjut viimeistään 1-2 luokkalainen.

Syöminen/ruokailu

1p: jonkin verran vanhemman huolenpitoa: vaatii **valvontaa**, että ruoka tulee syödyksi, erityisruokavalio

2p: tarvitsee paljon vanhemman huolenpitoa: vaatii **läsnäolon** (vieressä istumisen) lisäksi apua syöminen onnistumiseksi: autettava osittain syömisessä. Ruoka on pilkottava, soseutettava tai käsiteltävä muulla tavoin erikseen ruokailun onnistumiseksi.

3p: täysin autettava ruokailussa tai saa ravinnon peg-letkun tms. sellaisen avulla. Ruoka on pilkottava, soseutettava tai käsiteltävä muulla tavoin erikseen ruokailun onnistumiseksi.

Lisätietoa: 1-3-vuotiaana itsenäinen syöminen.

Wc-toiminnot

1p: jonkin verran huolenpitoa; tarvitsee vanhemman **läsnäolon** asian onnistumiseksi

2p: tarvitsee paljon vanhemman **läsnäoloa ja huolenpitoa**. Vahinkoja sattuu usein tai käyttää vaippoja ajoittain.

3p: Tarvitsee **aina** vanhemman **fyysistä ja sanallista huolenpitoa**. Käyttää aina vaippoja/sotkee ulosteella/toisen katetroitava.

*Jos pystyy katetroimaan itse, on omatoiminen; 0p. Mikäli tarvitsee esim. välineiden antoapua katetrointiin; katetroi itse; 2p

*Esim. 5 –vuotisneuvola; yökasteluopas

*Esim. ekaluokkainen pääsääntöisesti pyyhkii peppunsa.

Muut kun em. hoitoa ja/tai huolenpitoa edellyttävät lapsen/nuoren omatoimisuuteen ja avuntarpeeseen liittyvät tekijät:

7. LAPSEN JA NUOREN TERVEYDENTILA JA HOIDON TARVE

0p. Ei tarvitse erityistoimenpiteitä eikä erityistä hoitoa

2p. Säännöllinen lääkitys ja vointia seurattava (esim. epilepsia, psyyken- tai diabeteslääkitys), sairaus pysyy pääsääntöisesti tasapainossa.

3p. Säännöllinen lääkitys ja vointia seurattava (esim. epilepsia, psyyken- tai diabeteslääkitys) tai lääkityksen antaminen haasteellista, esim. kieltäytyy lääkkeen otosta

4p. Tarvitsee **päivittäistä** erityishoitoa ja huolenpitoa (tarvittaessa otettavien lääkkeiden antaminen esim. avaava astmalääkitys, epilepsiakohtauslääke tai kliinistä asiantuntemusta vaativaa sairauden hoitoa tai hoitotoimenpiteitä)

6p. Tarvitsee **ympäri vuorokautisesti** erityishoitoa ja huolenpitoa. Tähän ryhmään kuuluvat hoidettavat, joilla esim. keskuslaskimokatetri, epilepsia tai diabetes (insuliinipumppu, monipistoshoido), lisähapen tarve, suuri infektioriski, trakeostomia, liman imeminen toistuvasti jne.

Muut kun em. hoitoa ja/tai huolenpitoa edellyttävät tekijät:

8. ERITYISVALVONNAN TARVE SISÄLLÄ JA ULKONA

0p. Ei erityisen valvonnan tarvetta, valvonta ikätasoista

1p. Tarvitsee valvontaa **jonkin verran** (esim. omaehtoisuus, vaarantaju vajavainen), pystyy olemaan hetken yksin sisällä tai vanhemman pitää olla koko ajan tavoitettavissa

2 p. Tarvitsee erityistä valvontaa **lähes koko ajan** (ei vaarantajua, karkailu, koordinaatiokyvyn puute esim. eksyminen, allergia- tai astmakohtaus)

3 p. Tarvitsee erityistä valvontaa **jatkuvasti ja vahvaa tukea** (ei vaarantajua, itsetuhoista käytöstä, karkailua, koordinaatiokyvyn puute esim. eksyminen, allergia- tai astmakohtaus, enemmän kuin astmapiippu). Lapsi/nuori tarvitsee kuljetuksessa erityisturvavyöt.

4p. Tarvitsee **yhtämittaista** ympärivuorokautista erityistä valvontaa (esim. säännöllisesti epilepsia-kohtauksia, itsetuhoista käytöstä, lisälaitteiden mukana pitäminen esim. happirikaste tai infektioalttius, sairaalahoitoa vaativat allergia-kohtaukset, vakava tapaturma-alttius). Tarvitsee kaksi henkilöä jotta voi liikkua ulkoa. Lapsi/nuori tarvitsee kuljetuksessa erityisturvavyöt ja mahdollisesti vielä henkilön tueksi kuljetuksen onnistumiseksi.

Muut kun em. hoitoa ja/tai huolenpitoa edellyttävät tekijät:

9. NUKKUMINEN JA AVUN TARVE ÖISIN

0p. Nukkuu yönsä, ei tarvitse apua/ikästasoinen auttaminen tarvittaessa

1p. Nukkuu pääsääntöisesti yönsä, tarvitsee ajoittain apua tai vaikea nukahtaa, nukkumaanmeno/nukahtaminen kestää aina vähintään pari tuntia Ajoittaista yökastelua (kastelua kausittain)

2p. Heräilee/valvoo ajoittain, tarvitsee jonkin verran apua tai valvontaa, nukkumaanmeno/nukahtaminen kestää tunteja. Yökastelua useita kertoja viikossa.

3p. Heräilee/valvoo useita öitä viikossa, tarvitsee apua tai valvontaa. Valvomisjaksot (useampi kuin 1 yö peräkkäin) ovat tyypillisiä tai satunnaisesti valvomiseen liittyy se, ettei pysy sängyssä vaan kulkee ympäriinsä, puuhastelee, vanhempi joutuu nukkumaan aina "toinen korva auki", tai lapsen unirytmii ylittää on normaalista selvästi poikkeava, jolloin vanhempi ei saa nukuttua kunnolla, vaikka lapsi ei hoitoa tarvitsisikaan.

4p. Heräilee/valvoo öisin ja/tai tarvitsee joka yö hoitotoimenpiteitä, jatkuva yöhoidon ja valvonnan tarve.

Muut kun em. hoitoa ja/tai huolenpitoa edellyttävät tekijät:

10. Omaishoitajaa kuormittavat erityistilanteet LAPSEN TAI NUOREN VARHAISKASVATUKSEssa TAI OPPIVELVOLLISUUDEN SUORITTAMISEssa

0p Lapsi käy normaalisti (osa/kokopäiväisesti) päiväkodissa tai koulussa ja iltapäivähoidossa.

1p Hoidettava joutuu ajoittain (n. kerran kuukaudessa) keskeyttämään koulupäivän ja omaishoitajan tulee olla saatavilla/hakea lapsi pois kesken koulupäivän tai iltapäivähoidon (esim. lääkärikäynnit, terapiakäynnit). Koulukyytien onnistumisen valvominen.

2p Hoidettava joutuu usein (useita kertoja kuukaudessa) keskeyttämään koulupäivän ja omaishoitajan tulee olla saatavilla/hakea lapsi pois kesken koulupäivän tai iltapäivähoidon (esim. lääkärikäynnit, terapiakäynnit). Lyhennetty päivähoito/koulupäivä, vanhempi joutuu lyhentämään työaika.

3p Kotihoidossa (esim. infektioalttiuden tai muusta hoidollisesta syystä kotiopetuksessa olevat lapset)

Muut kun em. hoitoa ja/tai huolenpitoa edellyttävät tekijät:

11. MUUT KUN EM.TUEN TARPEET (FYYSISET; PSYYKKISET; SOSIAALISET), jotka eivät ole tulleet aiemmin esille. Mitkä?
